

14.3.2026

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo.okm@gov.fi

Kommentointipyyntö: Sivistyksestä suunta Suomelle - Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040, VN/34515/2024**Yleinen arvio**

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2040 on kattava ja monin osin perusteltu kokonaisuus. Visiossa tunnistetaan keskeisiä korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kehittämiskohteita, ja siinä esitetyt tavoitteet ja toimenpidesuosituksukset luovat edellytyksiä kansallisen osaamistason, koulutustason ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vahvistamiselle pitkällä aikavälillä.

Kajaanin ammattikorkeakoulu keskittyy lausunnossaan erityisesti alla olevien aihealueiden tarkasteluun ja niihin liittyvien näkökohtien huomiointiin Kajaanin ammattikorkeakoulun ja alueellisen korkeakoulutoiminnan näkökulmasta.

Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille

Visiossa linjataan, että korkeakoulutus on saavutettavaa kaikille ja että korkeakoulujen toiminta tavoittaa kaikenikäiset. Lähtökohta sekä saavutettavuuden ja jatkuvan eli elinikäisen oppimisen huomiointi ovat erittäin kannatettava painotus. Alueellisen saavutettavuuden merkitystä tulisi tarkastella visiossa kuitenkin laajemmin erityisesti harvaan asuttujen alueiden sekä alueellisen koulutustason nostamisen näkökulmasta.

Nuorten aikuisten koulutustason nostamiseen tähtäävät toimenpiteet ovat keskeisiä ja kannatettavia. Erityisen myönteistä on pyrkimys yhtenäistää korkeakoulujen polku- ja väyläopintojen käytäntöjä sekä kehittää yhteistyötä toisen asteen koulutuksen järjestäjien kanssa. Ammatillisen koulutuksen ohjauksen ja koulutussisältöjen kehittäminen korkeakouluvalmiuksien vahvistamiseksi tukee sujuvia siirtymiä koulutusten välillä.

Yhteisten periaatteiden luominen läsnä- ja etäopiskelulle on tärkeä linjaus. Kyse on ollut laajemmasta koulutuksen eetoksen muutoksesta, joka käynnistyi koronapandemian myötä ja jonka seuraukset näkyvät pysyvästi korkeakoulutuksen toteutustavoissa. Kansalliset linjaukset tukevat koulutuksen laatua, opiskelijoiden yhdenvertaisuutta sekä opintoihin kiinnittymistä erilaisissa toteutusmuodoissa.

Ohjauksen ja oppimisen tuen kansallisen viitekehyksen laatiminen on keskeinen edellytys nuorten koulutustason nostamiselle. Opiskelijoiden hyvinvointi, opintoihin kiinnittyminen ja erilaisten oppimisen tarpeiden huomioiminen korostuvat yhä monimuotoisemmissa oppimisympäristöissä, joihin myös lähi-, etä- ja hybridiratkaisut limittyvät.

Näiden kahden viimeksi mainitun kokonaisuuden tarkastelussa olisi perusteltua huomioida myös lainsäädännön tarjoamat mahdollisuudet. Lainsäädännön tasolla tapahtuva tarkentaminen voisi tukea yhteisten periaatteiden toimeenpanoa erityisesti opiskelijoiden yhdenvertaisten oikeuksien, palveluiden saatavuuden ja ohjauksen järjestämisen näkökulmasta. Tavoitteena ei olisi yksityiskoh-

5.3.2018

tainen sääntely, vaan riittävän selkeä ja yhteinen kehys, joka tukee korkeakouluja erilaisten toteutusmuotojen ja opiskelijatilanteiden huomioimisessa sekä edistää koulutuksen laatua ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti.

Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan edistämisessä tulisi huomioida vahvemmin myös saavutettavuuden ja alueellisen vaikuttavuuden näkökulma. Suomi on laaja ja harvaan asuttu maa, ja korkeakoulujen alueellinen läsnäolo on keskeinen edellytys osaamisen, TKI-toiminnan ja elinvoiman vahvistumiselle koko maassa.

Kajaanin ammattikorkeakoulun näkökulmasta koulutuksen ja TKI-toiminnan vahva alueellinen saavutettavuus sekä paikalliset yhteistyörakenteet ovat ratkaisevia vaikuttavan toiminnan kannalta. Etä- ja virtuaalisten työ- ja opiskelumallien kehittäminen on tärkeää ja välttämätöntä, mutta ne eivät korvaa alueellista läsnäoloa ja tiivistä vuorovaikutusta alueen toimijoiden kanssa.

Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat

Korkeakoulujärjestelmän uudistaminen nykyisten vahvuuksien pohjalta on perusteltua. Ammattikorkeakoulujen rooli alueellisina osaamis- ja kehittämistoimijoina sekä yliopistojen tutkimuspainotteinen tehtävä muodostavat toisiaan täydentävän kokonaisuuden. Erikoistumisen ja yhteistyön vahvistaminen edellyttää kuitenkin, että korkeakoulujen erilaiset profiilit ja perustehtävät tunnustetaan ja huomioidaan.

Tutkintorakenteiden joustavoittamisen ohella opetussuunnitelmien kehittäminen on keskeistä. Opetussuunnitelma ja sen käyttö käsitteenä visiossa olisi tärkeää huomioida: opetussuunnitelma konkretisoisi korkeakoulutuksen tavoitteet, työelämäyhteydet ja monialaisuuden käytännön opetuksiksi. Tutkintorakenteiden monialaisuuden vahvistaminen on kannatettava tavoite. Korkeakoulututkinnolla itsessään on jo moninaisuuden arvo yksilölle ja työyhteisöille. Tutkintojen moninaisuuden kehittäminen perustuu opetussuunnitelmiin ja edellyttää siten opetussuunnitelmien huomiointia ja aktiivista opetussuunnitelmatyötä korkeakoulujen yhteistyönä.

Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus monipuolistuu

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoituksessa on tärkeää huomioida koulutuksen ja TKI-toiminnan laatu ja vaikuttavuus sekä alueellisen ja kansallisen osaamis pohjan vahvistaminen. Ammattikorkeakoulujen näkökulmasta rahoitusratkaisujen tulee tukea koulutustason nostoa, aluekehitystä sekä työelämälähtöistä TKI-toimintaa. Rahoitusjärjestelmän tulee kannustaa korkeakouluja uudistumaan ja vahvistamaan erikoistumista sekä yhteistyötä ilman, että koulutuksen saavutettavuus tai alueellinen kattavuus heikkenevät.

Ystävällisesti

Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy
Matti Sarén
rehtori, toimitusjohtaja

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This document contains 2 pages before this page

Dokumentet inneholder 2 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 2 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 2 sider før denne side

Detta dokument innehåller 2 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende